

Yenilenen Yerel Yönetim Sisteminde Belediye ve İl Özel İdarelerinin Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Alacakları Payların Karşılaştırmalı Analizi

12 Kasım 2012 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda görüşmeleri tamamlanarak kabul edilen 13 İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (kısaca Kanun) 29 ile kırsalı da içeren bir büyükşehir modeli getirirken² yerel yönetimlerin genel bütçe vergi gelirlerinden (GBVG) aldıkları paylarda da esaslı değişiklikler yapmaktadır.

Bu notun amacı payların mevcut dağılımı ile Kanun'da belirtilen yeni kurallara göre oluşacak dağılımın karşılaştırmasını yapmaktır. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki yerel yönetim hizmet sunum modelini köklü olarak değiştiren ve yerel yönetim gelirlerinde büyük sayılabilecek bir artış gerçekleştiren Kanun'u hazırlayan iradenin bu tür bir çalışmayı yapmamış olması ya da yaptıysa bile kamuoyu ile paylaşmamış olması şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından önemli bir eksiklikler.

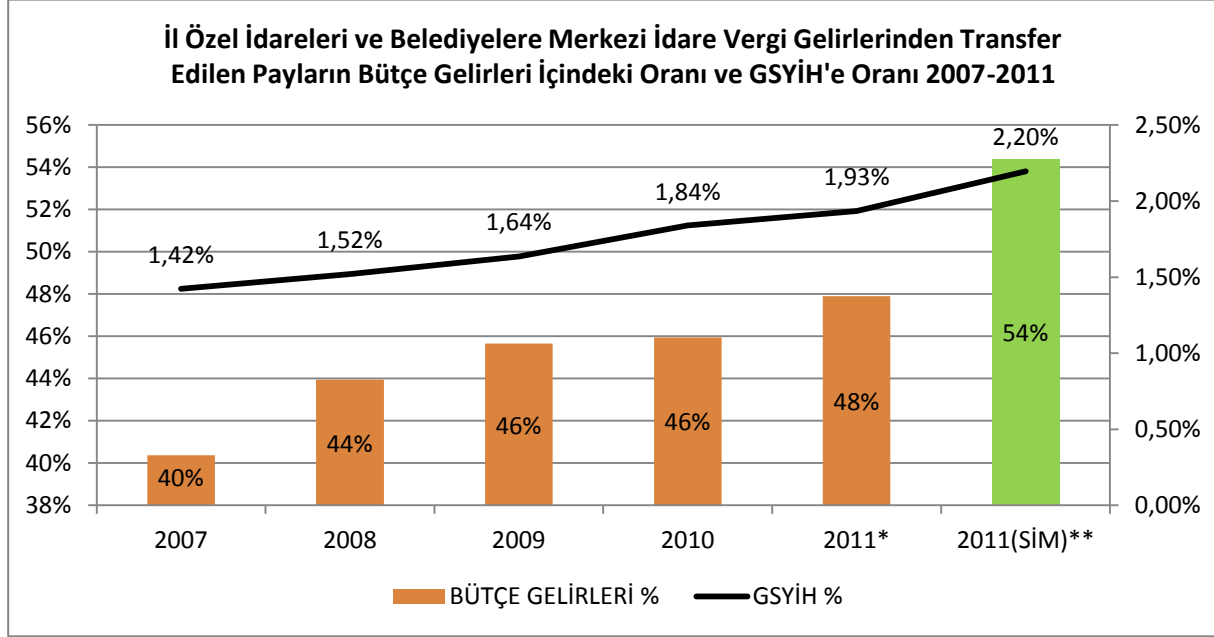
¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/24>

² Büyükşehirler Tasansı Üzerine Bir Değerlendirme TEPAV Politika notu, E.Koyuncu, N.T. Köroğlu
<http://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/3234>

Yerel yönetimlerin (belediye ve il özel idareler) merkezi idare vergi gelirlerinden (genel bütçe vergi gelirleri) aldıkları payların kendi bütçe gelirleri içindeki oranı ve GSYİH içindeki oranı son 2007-2011 döneminde artış göstermektedir. Yerel yönetimler büyük ölçüde merkezden transfer edilen kaynaklara bağımlıdır. 2011 mahalli idareler bütçe gelirleri hesabının %47'sini GBVG'den alınan paylar ve merkezi yönetim bütçesine dahil idarelerden alınan bağış ve yardımlar oluşturmaktadır. **Kanun yerel yönetimlerin özgelir yaratma kapasitesini artırmaya yönelik bir içerik sunmazken transfer edilen payları yükselterek merkeze olan bağımlılığı da artırmaktadır.**

Kanun'da yer alan yeni formüllere göre oluşturduğumuz ve "2011 yılında Kanun'daki formül uygulanmış olsaydı ne olurdu?" sorusuna cevap aradığımız modele göre merkezden transfer edilen payların belediye ve özel idarelerin bütçe gelirleri içindeki oranı %48'den %54'e çıkarken, GSYİH içindeki payı da %1,93'ten %2,20'ye çıkmaktadır. (Bkz. Şekil 1) Payların mali büyüklüğü ise %12 artmaktadır. Bu değişimler paylarda yaklaşık 3,1 milyar TL'lik bir artışın karşılığı olarak gerçekleşmektedir.

Şekil 1 İL ÖZEL İDARESİ VE BELEDİYE PAYLARININ BÜTÇE GELİRLERİ İÇİNDEKİ ORANI VE GSYİH'YE ORANI 2007-2011

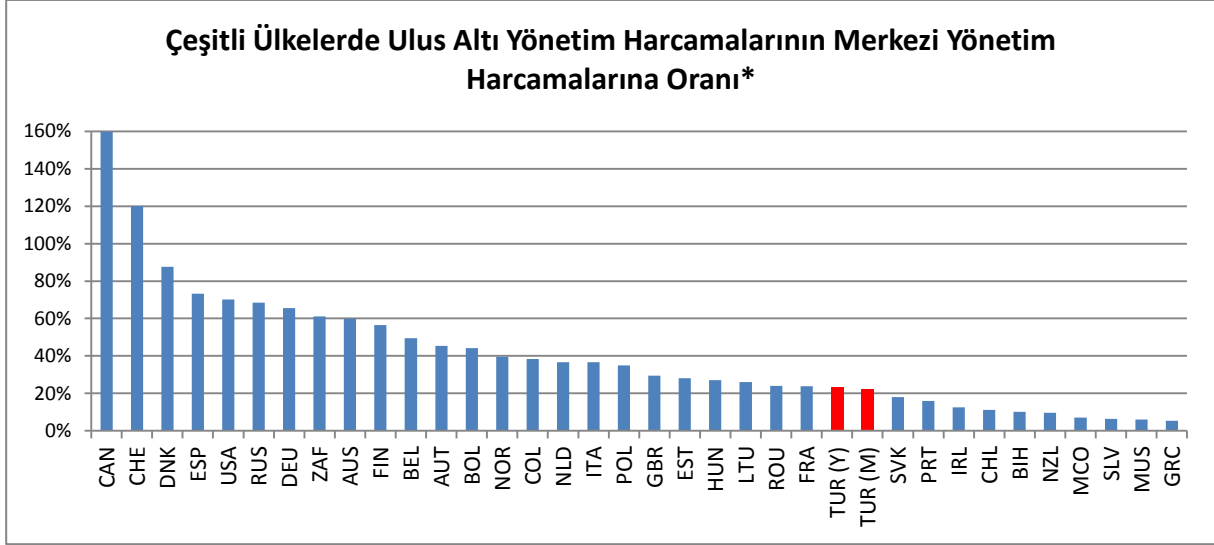
* 2011 yılı için kesinleşmemiş bütçe gelirleri ve GSYİH gerçekleşme tahminleri kullanılmıştır.

** Kanun'da yer alan dağıtım formülünün simülasyonu sonucu elde edilen oranlar

Kaynak: Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü verileri ve TEPAV hesaplamaları

Her şeyden önce belirtmek gerekir ki Kanun öngördüğü yerel yönetim paylarındaki artış ile yerel yönetimlerin mali olarak güçlendirilmesine yönelik ciddi bir adımdır. Paylardaki artış yerelleşmenin göstergelerinden biri olan yerel yönetim/merkezi yönetim harcama oranını da yerel yönetimler lehine artırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bir ülkenin ne kadar "yerel" olduğunu ancak diğer ülkelere kıyasla söyleyebiliriz. Payların artırılmasıyla atılan adım Türkiye için büyük olmakla birlikte diğer ülkelerle karşılaştırıldığında küçüktür. (Bkz. Şekil 2) Kanun'daki pay artışı Türkiye'nin yerel yönetim harcamalarının merkezi yönetim harcamalarına oranını %22'den %23'e çıkarmaktadır. Diğer yandan Kanun kısmen merkezi idare görünümündeki il özel idarelerinin köylere yönelik belediye hizmetleri dışında belediyelere bir yetki devri veya yerel yönetim özerkliğini artıran bir unsur içermemekte; temelde büyükşehir belediyesi hizmet modelini yaygınlaştırmaktadır.

Şekil 2 ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ULUS ALTI YÖNETİM HARCAMALARININ MERKEZİ YÖNETİM HARCAMALARINA ORANI

Kaynak: IMF Global Finance Statistics ve TEPAV hesaplamaları

* Diğer ülkelerin oranları hepten IMF veritabanındaki en güncel veriler esas alınmıştır.

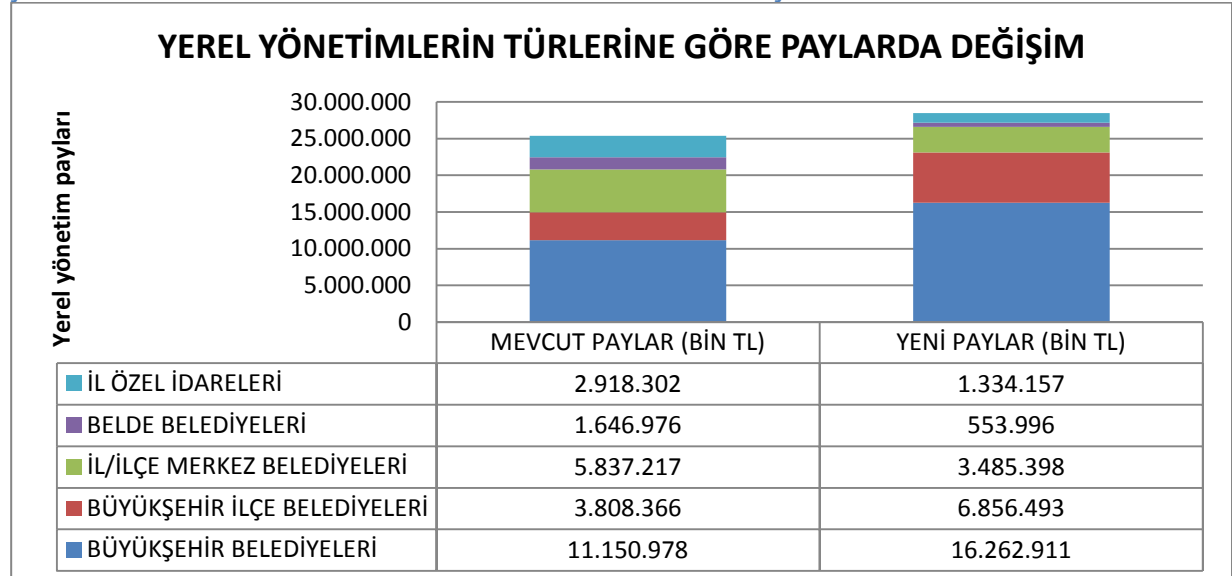
Aşağıdaki tabloda payların dağıtım kuralları özetlenerek 2008 öncesi, 2008 sonrası (mevcut sistem) ve Kanun'daki sistemle karşılaştırılmaktadır. Mevcut sisteme göre yapılan değişiklikler:

- Büyükşehir paylarının büyükşehir belediyesi sınırları içinde toplanan GBVG'nin %5'inden %6'sına çıkarılması; bu paydan büyükşehir belediyesine doğrudan verilen kısmın %70'ten %60'a düşürülerek kalan kısmının büyükşehir belediyeleri arasındaki paylaşımı için nüfus kriterine ek olarak yüzölçümü kriterinin getirilmesi;
- Büyükşehir ilçe belediyeleri payının GBVG'nin %2.50'sinden %4.50'sine çıkarılması; diğer belediyelerin payının GBVG'nin %2,85'inden %1,50'sine düşürülmesi ve sosyo ekonomik gelişmişlik endeksine göre dağıtımında eşit sayıda ilçe grupları yerine eşit nüfusta belediye grupları oluşturulması;
- Nüfusu 10.000'in altında olan belediyeler için ayrılan denkleştirme ödeneğinin dağılımında nüfus kriterinin öne çıkarılması ve
- İl özel idareleri payının GBVG'nin %1,15'inden %0,05'ine indirilmesidir.

Birim	2008 öncesi	2008 sonrası	Yeni Kanun Not: Kanundaki değişiklikler koyu renkle belirtilmiştir.
Büyükşehir Belediyeleri	- GBVG'nin %5'inin %75'i doğrudan %25'i büyükşehir belediyeleri arasında nüfuslarına göre - Büyükşehir ilçe belediyelerinin GBVG'den aldığı payın %35'i	- Sınırları içinde toplanan GBVG'nin %5'i %70'i doğrudan, %30'u büyükşehir belediyeleri arasında nüfuslarına göre - büyükşehir ilçe belediye paylarının %30'u	- Sınırları içinde toplanan GBVG'nin %6'sı %60'ı doğrudan %40 ise büyükşehir belediyeleri arasında %70'lik kısmı nüfus, %30'luk kısmı ise büyükşehirin yüzölçümüne göre - ilçe belediye paylarının yüzde 30'u
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	GBVG'nin %2,47'si belediye nüfusuna göre	GBVG'nin %2,50'si belediye nüfusuna göre	GBVG'nin %4,50'si %90'ı belediye nüfusuna %10'u belediyenin yüzölçümüne göre
Diğer Belediyeler	GBVG'nin %2,50'i nüfusa göre	- GBVG'nin %2,85'inin %80'i belediye nüfusuna, %20'si ilçe gelişmişlik endeksine göre eşit sayıda ilçe içeren 5 grupta gelişmişlik payının gruplara sırasıyla %23, %21, %20, %19, %17 olarak dağıtılmasına göre - GBVG'nin %0,1'i nüfusu 10.000'e kadar belediyeler için %60'ı 0-5 bin; %40'ı 5-10 bin arası nüfusa sahip belediyelere eşit olarak	- GBVG'nin %1,50'sinin %80'i belediye nüfusuna, %20'si ilçe gelişmişlik endeksine göre eşit sayıda nüfus içeren 5 grupta gelişmişlik payının gruplara sırasıyla %23, %21, %20, %19, %17 olarak dağıtılmasına göre - GBVG'nin %0,1'i nüfusu 10.000'e kadar belediyeler için %65'i eşit, %35'i nüfuslarına göre
İl Özel İdareleri	GBVG'nin %1,12'si nüfusa göre	GBVG'nin %1,15'inin %50'si nüfus, %10'u ilin yüzölçümü, %10'u ilin köy sayısı, %15'i ilin kırsal alan nüfusu, %15'i ilin gelişmişlik endeks değerine göre	GBVG'nin %0,05'inin %50'si nüfus, %10'u ilin yüzölçümü, %10'u ilin köy sayısı, %15'i ilin kırsal alan nüfusu, %15'i ilin gelişmişlik endeks değerine göre

Yerel yönetimlerin türlerine göre paylardaki değişim aşağıdaki şekilden görülebilmektedir. Şekil aynı zamanda yerel yönetim sistemindeki büyükşehir ağırlıklı tercihi de ortaya koymaktadır. **Kanun'la yaklaşık 56,5 milyonluk bir nüfusa hizmet edecek büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri toplam yerel yönetim payının %81'ini alacak.** Mevcut sisteme göre büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri yaklaşık 38 milyonluk bir nüfusa hizmet etmekte ve payların %59'unu almaktadır.

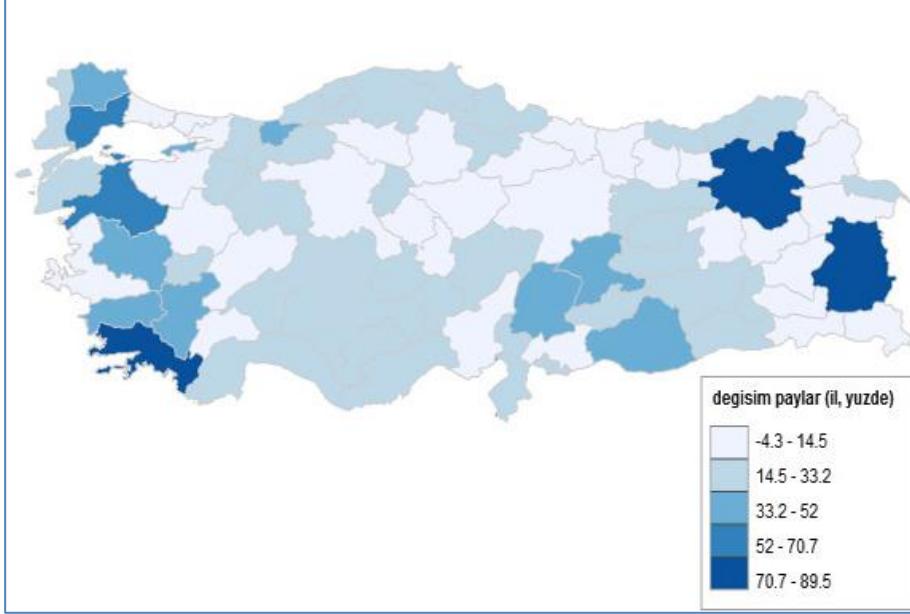
Şekil 3 YEREL YÖNETİMLERİN TÜRLERİNE GÖRE PAYLADA DEĞİŞİM

* Paylara Maliye Bakanlığı tarafından 10.000 nüfusun altındaki belediyelere gönderilen denkleştirme ödeneği de dahil edilmiştir.

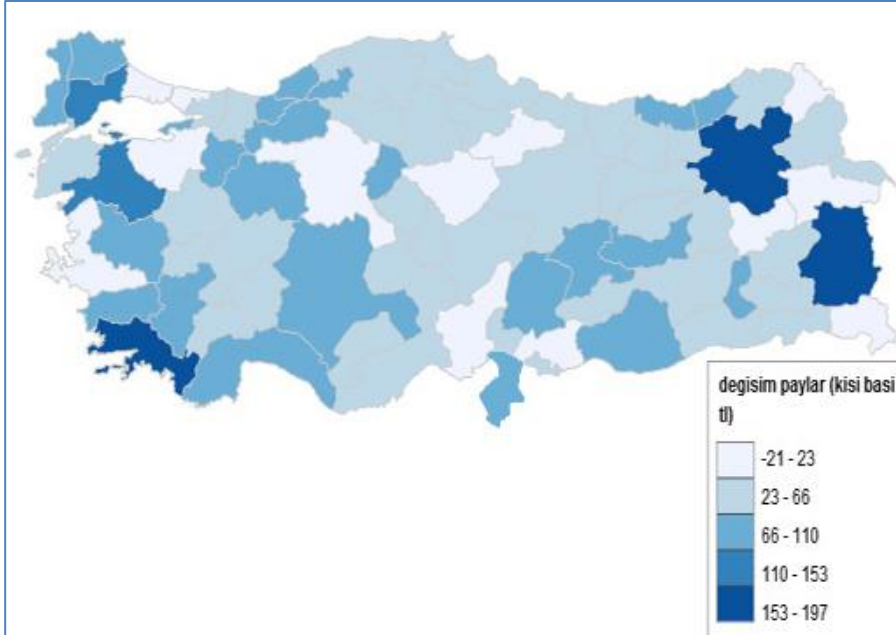
Mevcut sistem ve yeni Kanun'da öngörülen sistem iller bazında karşılaştırıldığında yeni büyükşehir olan illerin aldıkları paylar ilk sıralarda yer almaktadır. Kanun'la en çok kazanan ilk beş il yüzde değişim olarak sırasıyla Muğla (%90), Van (%77), Erzurum (%71), Balıkesir (%65) ve Tekirdağ'dır (%63). Payların artmasına rağmen İstanbul %4'lük bir kayıp yaşamakta, İzmir, Ankara ve Gaziantep'teki değişim %5'in altında kalmaktadır.

Şekil 4 İLLERE GÖNDERİLEN YEREL YÖNETİM PAYLARINDAKİ DEĞİŞİM %

Kişi başına TL cinsinden artışta ise ilk sırayı Erzurum alırken (197 TL) onu Muğla (186 TL) ve Van (167 TL) izlemektedir. İzmir'de artış 20 TL, Ankara'da artış 3 TL olurken Gaziantep'te hiç artış olmamakta İstanbul ise 21 TL kaybetmektedir.

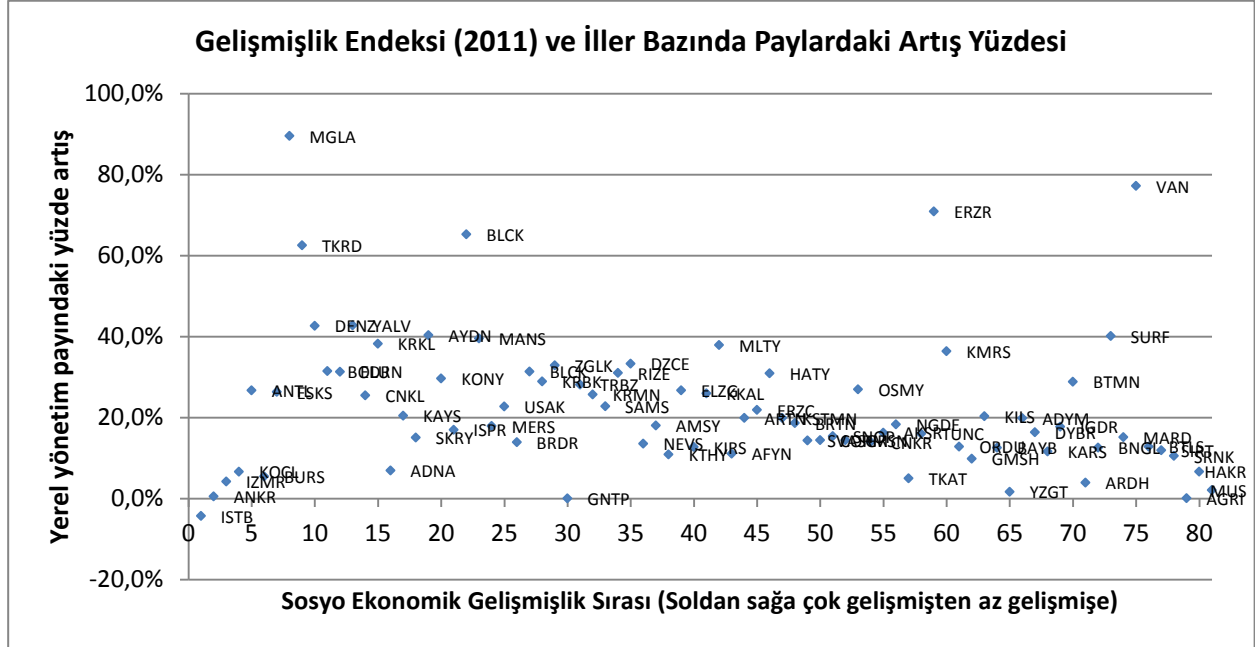
Şekil 5 İLLERE GÖNDERİLEN YEREL YÖNETİM PAYLARINDAKİ DEĞİŞİM, KİŞİ BAŞI TL

Büyükşehir illerinin dışında kalan illerde ilçelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksine (SEGE) göre yapılan %20'lik pay dağıtımı nüfusu yüksek illerin paydan daha fazla almasını sağlamaktadır.³ Mevcut sistemde belediyeler gelişmişlik endeksine göre en küçükten en büyüğe dizildikten sonra bağlı oldukları ilçelere göre eşit sayıda ilçe içeren 5 gruba bölünüp dağıtım %23 ile %17 arasında değişen oranlara göre yapılmaktadır. Yeni sistemde ise iller yine endeks değerine göre dizilmekte ancak gruplar ilçe sayısına göre değil her grupta eşit sayıda nüfus olacak şekilde belirlenmektedir. Buna göre mevcut sistemde en gelişmiş belediyelerin olduğu havuzda toplam 15 milyon nüfusa sahip 671 belediye girerken Kanun'a göre 2,4 milyon nüfusa sahip 47 belediye girmektedir. Bu değişiklikten en çok Yalova (paylarda %43 artış) ve Kırklareli (%38 artış) etkilenmektedir. SEGE'nin kullanımının aslında az gelişmiş illeri mali olarak desteklemek açısından bir rasyoneli vardır ve yeni sistemde yapılan değişiklik bu rasyoneli anlamsız kılmaktadır. Zaten kanun tasarısının meclise gönderilen ilk halinin gerekçesinde "Gelişmişlik endeksinden kaynaklanan adaletsiz dağıtımın önüne geçileceği" açıkça ifade edilmektedir.

İllerin yerel yönetim paylarındaki değişim Kalkınma Bakanlığı'nın geçtiğimiz aylarda yayınladığı 2011 yılı sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasına göre birlikte değerlendirildiğinde az gelişmiş illerdeki artış diğer illere göre düşüktür. Aşağıdaki şekil paylardaki artış yüzdesini gelişmişlik sırasıyla karşılaştırmaktadır. **Buna göre sıralamada sonda yer alan en az gelişmiş 35 il içinde sadece 6 ilin paylarındaki artış %20'nin üzerindedir.** Bu 7 ilin dördünü büyükşehir belediyesi kurulacağı veya mevcut sınırları genişleyeceği için payları doğal olarak artacak iller oluşturmaktadır.

Şekil 6 2011 YILI SOSYO EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI VE PAYLARDAKİ YÜZDE ARTIŞ

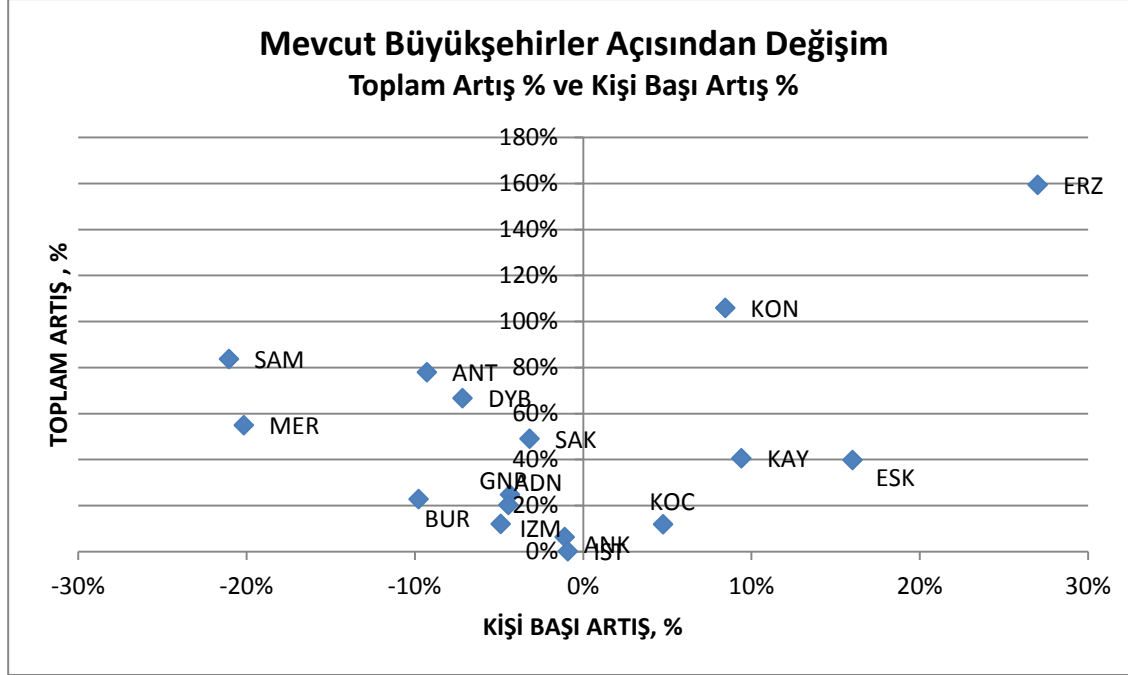

Halen bir büyükşehir sınırlarında yaşayan vatandaşlar açısından payların değişimi aşağıda yer alan grafik aracılığıyla incelemektedir. Buna göre büyükşehir sınırları il sınırlarına genişletildiğinde büyükşehir belediyesinin GBVG'den aldığı paydaki

³ Büyükşehir ili olmayan 52 il arasında yapılan ve dağıtım formül değişkenlerinin kullanıldığı regresyon analizine göre paylardaki yüzde artışın tek anlamlı açıklayıcısı SEGE değeridir ($R^2=0,11$; $\beta=0,33$; $\text{Sig } 0,014$)

(dolayısıyla yaptığı harcama) değişim görülebilmektedir. Örneğin Mersin'de büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılacak pay belediye sınırlarının il sınırına genişlemesiyle %55 artarken öteden beri Mersin büyükşehir sınırları içinde oturan bir vatandaş için kişi başına düşen pay %20 azalmaktadır. Bir benzetme yapacak olursak pasta büyümekte ama daha çok ve daha ince dilimlere bölünmektedir. Bu analize göre Kanun'dan en olumlu olarak halen Erzurum, Konya, Eskişehir, Kayseri, Kocaeli büyükşehir sınırlarında oturan vatandaşlar etkilenmektedir. Buralarda hem toplamda hem de kişi başına paylar artmaktadır.

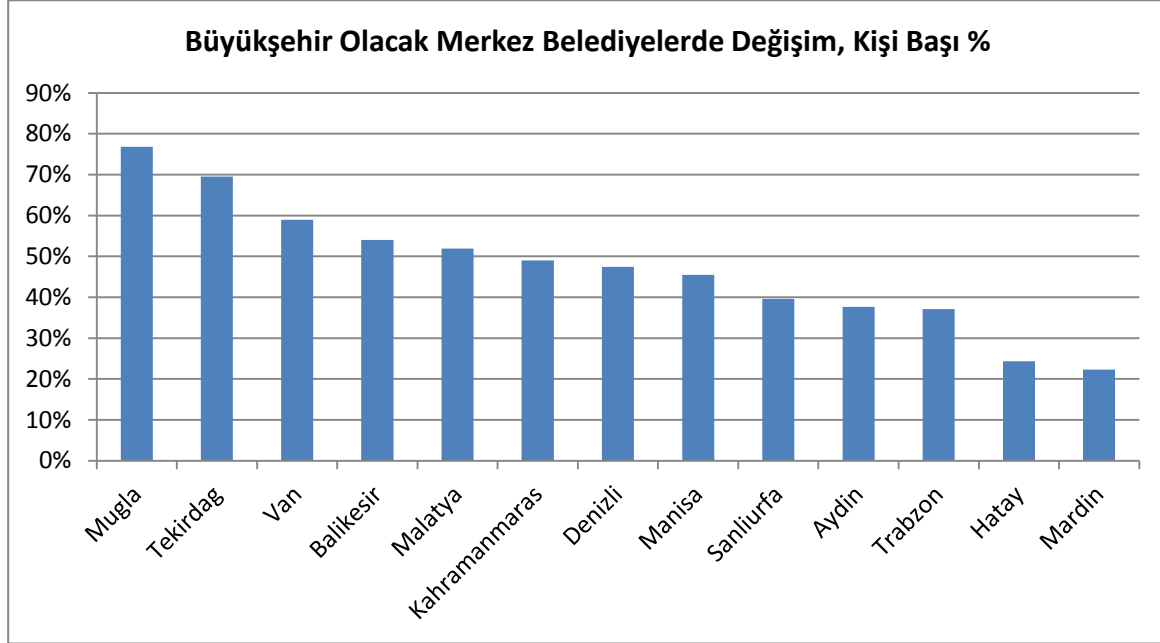
Şekil 7 MEVCUT BÜYÜKŞEHİRLER AÇISINDAN DEĞİŞİM

Aşağıdaki şekil “**yeni Kanun’la birlikte büyükşehir olacak bir ilin merkezinde yaşayan bir vatandaş nasıl etkilenmektedir?**” sorusuna cevap aramaktadır. Örneğin halen Mardin merkez ilçe belediye sınırlarında oturan, yani yerel seçimlerde oyunu Mardin Belediyesi için kullanmış olan vatandaş başına düşen belediye payındaki artış ne olacaktır? Buna göre bir Mardin Belediyesi sakini için kişi başı belediye payında %20’lik bir artış⁴ olurken Kanun’dan en kazançlı çıkacak yeni büyükşehir ili Muğla olmaktadır. Muğla merkezde yaşayanlar açısından kişi başı artış %77’dir.

⁴ Tasarı bazı merkez ilçeleri ikiye ayırarak iki ilçe ve belediye kurmaktadır. Hesaplamalarda her merkezde tek ilçe ve tek belediye kurulduğu varsayılmaktadır. İlave belediyeler payları bir miktar daha artıracaktır.

Şekil 8 BÜYÜKŞEHİR OLACAK MERKEZ BELEDİYELERDE PAYLARIN DEĞİŞİMİ

Paylardaki artış yerel yönetimleri dağıtım formülünde kullanılan nüfus, yüzölçümü, gelişmişlik gibi değişkenlere göre farklı düzeylerde etkilemektedir. Belediye başkanlarının bağlı oldukları siyasi partiler açısından da Kanun'un etkisi farklılaşmaktadır. Büyükşehir ilçe, il merkez, ilçe merkez ve belde belediyelerinin genişlemesi veya bölünmesi durumunda aynı partinin yönetiminde olacağı varsayımıyla⁵ yapılan hesaba göre belediye sayısı en çok MHP en az BDP belediyelerinde azalmaktadır. Kişi başı paylar dikkate alındığında ise en fazla kaybı BDP belediyeleri (%24) yaşarken en az kaybı AK Parti belediyeleri (%9) yaşamaktadır.

Şekil 9 BELEDİYE BAŞKANLARININ PARTİLERİNE GÖRE PAYLARINDAKİ DEĞİŞİM (BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ HARİÇ)

	MEVCUT SİSTEM					YENİ SİSTEM			DEĞİŞİM (%)	
BELEDİYE BŞK. PARTİSİ	BELEDİYE PAYLARI (BİN TL)	NÜFUS	KİŞİBAŞI PAY (TL)	BLD SAYISI	BELEDİYE PAYLARI (BİN TL)	NÜFUS	KİŞİBAŞI PAY (TL)	BLD SAYISI	KİŞİ BAŞI PAY	BLD SAYISI
MHP	1.206.004	5.304.826	227	417	1.098.285	6.139.425	179	169	-21%	-59%
CHP	2.260.993	14.645.489	154	531	2.182.612	15.743.027	139	243	-10%	-54%
AK PARTİ	6.130.640	35.812.635	171	1640	6.056.509	38.678.728	156	763	-9%	-53%
DİĞER	813.827	3.260.100	250	255	756.377	3.744.913	202	108	-19%	-58%
BDP	881.094	3.655.701	241	91	818.220	4.492.371	182	70	-24%	-23%

Çalışmada kullanılan veriler ve varsayımlar

⁵ Büyükşehir belediyeleri genişlemenin getireceği siyasi tercih farklılaşmasının çok etkili olması nedeniyle hesaplamaya alınmamıştır. Örneğin il genel meclisinde AK Parti'nin ağırlıkta olduğu ama merkez belediyede MHP yönetiminin olduğu Manisa'da tüm ile hizmet edecek yeni büyükşehir belediyesini MHP belediyesi olarak varsaymanın doğru olmayacağı düşünülmüştür. İl genel meclisi sonuçları ise benzer bir mantık yürütülerek belediye seçimindeki gibi siyasi parti tercihinin kimi zaman değiştiren bir başkan faktörü olmadığından tercih edilmemiştir.

Çalışmada temel olarak Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün ürettiği ve internet ortamında sunduğu İller Bankası ve Büyükşehir Belediye Payları, Genel Bütçe Gelirlerinin Ayı İçerisinde Gerçekleşmeleri, Mahalli İdareler (Belediyeler, İl Özel İdareleri, Bağlı İdareler, Belediye Birlikleri) Bütçe Gelirleri; İllere Göre Genel Bütçe Gelirlerinin Tahsilatı verileri kullanılmıştır. Resmi verilerde 2011 yılı kesin hesabının henüz çıkmamış olması nedeniyle bazı düzeltmeler yapılmıştır. 2011 yılı için genel bütçe vergi gelirlerinin tahsil edildiği ay ve payın gönderildiği ay arasındaki faz farkı düzeltilmiştir. Mahalli İdareler konsolide bütçe gelir hesabı içindeki "Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar" kalemi yerine iller bankası ve büyükşehir payları verisi Şekil 1'de kullanılan hesaplamada esas alınmıştır.

Belediye nüfusları TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sisteminden alınmıştır. Nüfus verisiyle ilgili TÜİK şu açıklamayı yapmaktadır: "29 Mart 2009 tarihli Genel Mahalli İdareler Seçimi'nden sonra, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 8. ve 11. maddelerine göre yapılmış olan birleşme ve katılmalar, belediye nüfuslarına dâhil değildir. Birleşen veya katılan yerlerin nüfusu, söz konusu Yasa'nın 12. maddesi gereğince mevcut tüzel kişiliklerinde gösterilmiştir." Mevcut ilçelerin bölünmesiyle oluşturulan yeni ilçelerin nüfusları eğer merkez ilçe ise her bir parça için eşit alınmıştır. Eğer yeni kurulan ilçe merkezde değilse kapsadığı belde belediyelerinin TÜİK kaynaklı nüfuslarının üzerine kapsadığı köylerin sayısına göre her bir köy için 150 nüfus ilave edilmiş ve toplam sayı binler basamağına yuvarlanmıştır.

Mevcut sistemde payların dağıtımında kullanılan belediyelerin ve illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik grubu, illere göre kırsal alan nüfusu, köy sayısı, yüzölçümü değişkenleri İlbank AŞ'nin bölge müdürlükleri bazında yayınladığı tablolardan elde edilmiştir.

Büyükşehir ilçelerinin yüzölçümleri için Harita Genel Komutanlığı'nın internet ortamında yer alan⁶ verileri kullanılmıştır. Bu veriler içinde bazı ilçelerin toplu olarak yüzölçümlerinin gösterilmesi nedeniyle ilçe yüzölçümleri Valilik, Kaymakamlık ve Belediyelerin internet ortamında sunduğu bilgilerden ve Google Haritalar hizmetinde yer alan ilçe sınırları kullanılmıştır. Mevcut ilçelerin bölünmesiyle oluşturulan yeni ilçelerde yüzölçümlerin her bir parçaya eşit olarak paylaştırıldığı varsayılmıştır.

Mevcut sistemde kullanılan ve yeni sistemde öngörülen tüm kurallar istisnasız uygulanarak karşılaştırmalar elde edilmiştir.

⁶ www.hgk.msb.gov.tr/urunler/diger/il_ilce_alanlari.pdf

EK: İLLERE GÖRE TOPLAM YEREL YÖNETİM PAYLARINDAKİ ARTIŞ

1-BŞB 2-DİĞER	İL	MEVCUT YY PAYI (BİN TL)	YENİ YY PAYI (BİN TL)	MEVCUT KISIBASI (TL)	YENİ KISIBASI (TL)	ARTIŞ PAYLAR (İL, YUZDE)	SIRA	ARTIŞ PAYLAR (KISIBASI TL)	SIRA
1	Adana	620042	663097	294	314		6.9	69	20
2	Adıyaman	142830	171205	240	288		19.9	39	48
2	Afyonkarahisar	192614	213972	276	306		11.1	65	31
2	Agri	140376	140523	253	253		0.1	79	0
2	Aksaray	101479	117985	268	311		16.3	47	44
2	Amasya	76558	90379	237	280		18.1	42	43
1	Ankara	2343311	2356076	479	482		0.5	78	3
1	Antalya	582728	738478	285	361		26.7	27	76
2	Ardahan	24284	25242	226	235		3.9	75	9
2	Artvin	39445	47306	237	284		19.9	37	47
1	Aydın	226653	318112	227	318		40.4	8	92
1	Balıkesir	251577	415731	218	360		65.3	4	142
2	Bartın	35197	41761	188	223		18.6	40	35
2	Batman	125002	161065	238	307		28.8	23	69
2	Bayburt	20058	22579	261	294		12.6	62	33
2	Bilecik	49189	64619	241	317		31.4	17	76
2	Bingöl	65650	73919	250	282		12.6	61	32
2	Bitlis	80801	91165	240	271		12.8	59	31
2	Bolu	61139	80391	221	291		31.5	16	70
2	Burdur	61472	70035	245	280		13.9	56	34
1	Bursa	853898	900714	322	340		5.5	72	18
2	Canakkale	109035	136822	224	281		25.5	31	57
2	Cankiri	49461	56374	279	318		14.0	55	39
2	Corum	137652	157524	257	295		14.4	52	37
1	Denizli	232637	331868	247	352		42.7	7	105
1	Diğarbakir	427172	497180	272	316		16.4	46	45
2	Düzce	69923	93215	204	272		33.3	14	68
2	Edirne	90903	119371	228	299		31.3	18	71
2	Elazığ	143534	181908	257	326		26.7	26	69
2	Erzincan	62322	75975	289	353		21.9	34	63
1	Erzurum	216487	369966	277	474		70.9	3	197
1	Eskişehir	251209	317395	322	406		26.3	28	85
1	Gaziantep	503021	503300	287	287		0.1	80	0
2	Giresun	102530	117323	244	280		14.4	53	35
2	Gumushane	38359	42139	290	318		9.9	68	29
2	Hakkari	72516	77343	266	284		6.7	70	18
1	Hatay	345006	451718	234	306		30.9	20	72
2	Iğdir	44557	52467	236	278		17.8	44	42
2	Isparta	105974	123975	258	301		17.0	45	44
1	İstanbul	6810518	6519400	500	479		-4.3	81	-21
1	Izmir	1901678	1981918	480	500		4.2	74	20
1	Kahramanmaraş	269482	367559	256	349		36.4	13	93
2	Karabük	53015	68352	241	311		28.9	22	70
2	Karaman	59617	74944	255	320		25.7	30	65
2	Kars	63525	70918	208	232		11.6	64	24
2	Kastamonu	86018	103155	239	287		19.9	38	48
1	Kayseri	387214	466477	308	372		20.5	35	63
2	Kilis	30789	37053	247	298		20.3	36	50
2	Kırıkkale	72763	91667	265	333		26.0	29	69
2	Kırklareli	78375	108341	230	318		38.2	11	88
2	Kirşehir	61900	69796	280	316		12.8	60	36
1	Kocaeli	887032	945986	554	591		6.6	71	37
1	Konya	630981	818165	310	401		29.7	21	92
2	Kutahya	150987	167452	268	297		10.9	66	29
1	Malatya	200622	276682	265	365		37.9	12	100
1	Manisa	324440	452733	242	338		39.5	10	96
1	Mardin	214747	247326	281	324		15.2	50	43
1	Mersin	566170	667711	339	400		17.9	43	61
1	Mugla	174239	330270	208	394		89.5	1	186
2	Mus	102546	104699	247	252		2.1	76	5
2	Nevşehir	77587	88111	274	311		13.6	57	37
2	Niğde	91287	108018	270	320		18.3	41	50
2	Ordu	190869	215373	267	301		12.8	58	34
2	Osmaniye	117386	149048	242	307		27.0	25	65
2	Rize	74177	97199	230	301		31.0	19	71
1	Sakarya	230872	265682	260	299		15.1	51	39
1	Samsun	332675	408526	266	326		22.8	32	61
1	Sanliurfa	397403	556924	232	324		40.1	9	93
2	Siirt	82771	92653	267	298		11.9	63	32
2	Sinop	47483	54807	234	270		15.4	49	36
2	Sirnak	128695	142270	281	311		10.5	67	30
2	Sivas	172087	196793	274	314		14.4	54	39
1	Tekirdag	195669	318034	236	383		62.5	5	147
2	Tokat	171704	180306	282	296		5.0	73	14
1	Trabzon	188509	241567	249	319		28.1	24	70
2	Tunceli	25925	30075	305	354		16.0	48	49
2	Usak	80971	99388	238	293		22.7	33	54
1	Van	220540	390810	216	382		77.2	2	167
2	Yalova	47754	68182	231	330		42.8	6	99
2	Yozgat	136999	139299	294	299		1.7	77	5
2	Zonguldak	127214	169074	208	276		32.9	15	68